ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ЛІЦЕЙ З ПОСИЛЕНОЮ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ “ПАТРІОТ”» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
_____ Сергій ГОРОДЕЦЬКИЙ

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
10-11-х класів КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ЛІЦЕЙ З ПОСИЛЕНОЮ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ “ПАТРІОТ”» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
на 2022/2023 навчальний рік

СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної ради ліцею,
протокол № 1 від «30» серпня 2022
голова педагогічної ради
_____Сергій ГОРОДЕЦЬКИЙ

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

10-11-х класів КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ЛІЦЕЙ З ПОСИЛЕНОЮ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ „ПАТРІОТ”» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

на 2022/2023 навчальний рік

Загальні положення освітньої програми

Освітня програма 10-11-х класів КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ЛІЦЕЙ З ПОСИЛЕНОЮ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ „ПАТРІОТ”» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ (далі – ліцей) розроблена на виконання Закону України «Про освіту», статті 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту», постанов Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», від 26 лютого 2020 р. № 143 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» (зміна назви навчального предмета «Захист Вітчизни» на «Захист України»), від 30 червня 2021 р. № 672 «Про затвердження Положення про військовий (військово-морський, військово-спортивний) ліцей, ліцей із посиленою військово-фізичною підготовкою», «Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня», затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 р. № 408, наказів Міністерства освіти і науки України від 25.09.2020 р. № 2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти», від 02.07.2021 р. № 188 «Про затвердження Стандарту спеціалізованої освіти військового спрямування для військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеїв, ліцеїв із посиленою військово-фізичною підготовкою», від 28.07.2021 р. «Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення осіб до військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеїв, ліцеїв із посиленою військово-фізичною підготовкою», листів Міністерства освіти і науки України від 10.03.2006 № 1/9-140 «Про застосування

окремих положень законодавства про освіту щодо функціонування гімназій, ліцеїв, колегіумів» у частині організації освітнього процесу.

Освітня програма 10-х класів (далі – І рота) та 11-х класів (далі – ІІ рота) КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ЛІЦЕЙ З ПОСИЛЕНОЮ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ “ПАТРІОТ”» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ (далі - освітня програма) окреслює підходи до планування й організації ліцеєм єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення ліцеїстами обов’язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

вимоги до обов’язкових компетентностей навчання, яких мають досягти ліцеїсти за військовим спрямуванням та інших складових сектору безпеки й оборони з одночасним здобуттям повної загальної середньої освіти відповідно до державних стандартів;

загальний обсяг навчального навантаження, тривалість і можливі взаємозв’язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення, які натепер подані в рамках річного навчального плану;

очікувані результати навчання ліцеїстів, що подані в рамках навчальних програм, перелік яких наведено в таблиці 4 Типової освітньої програми (додаток 3);

пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН України;

зміст навчальних програм спецкурсів та курсів за вибором, затверджених педагогічною радою ліцею;

форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

заняття військово-прикладного характеру, спортивні змагання, відвідування військових частин, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, музеїв, підприємств тощо;

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.

Згідно зі статутом, ліцей є закладом загальної середньої освіти повного навчального дня з державною мовою навчання та п’ятиденним робочим тижнем (відпрацювання уроків по суботах з метою надолуження навчального матеріалу чи продовження канікул та скорочення опалювального сезону не допускається, оскільки призведе до перевищення тижневого гранично допустимого навантаження на ліцеїстів).

Річний навчальний план складений відповідно до таблиць 2, 3 до Типової освітньої програми (додатки 1, 2 відповідно) з урахуванням п.2-4 Стандарту спеціалізованої освіти військового спрямування для військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеїв, ліцеїв із посиленою військово-фізичною підготовкою.

Гранично допустима сумарна кількість годин тижневого навчального навантаження ліцеїстів встановлено відповідно до вимог чинних нормативних документів, що визначають санітарно-епідеміологічні вимоги до освітнього процесу та закладів освіти усіх форм власності і становить 33 години та може бути збільшена на 3 години відповідно до п. 3. Стандарту спеціалізованої освіти військового спрямування для військових (військово-морських, військово-спортивних) ліцеїв, ліцеїв із посиленою військово-фізичною підготовкою.

Загальний обсяг навчального навантаження та тривалість і можливі взаємозв’язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження ліцеїстів для І і ІІ роти складає 1330 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у річному навчальному плані ліцею.

Річний навчальний план для І-ІІ роти ліцею розроблено відповідно до Державного стандарту, з метою його впровадження у частині повної загальної середньої освіти з 1 вересня 2018 року. Він містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-

обов'язкових предметів, профільних предметів і спеціальних курсів, а також передбачає години на факультативи, індивідуальні заняття тощо.

Ліцеєм для складання власного навчального плану обрано варіант, який містить перелік базових предметів, що включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів.

До базових предметів належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова. Англійська», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта» (І рота), «Математика (окреме навчання з алгебри та початків аналізу, геометрії)», «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист України».

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами «Інформатика», «Мистецтво», що вивчаються на рівні стандарту (одночасно два предмети у І та ІІ ротах).

Частину навчальних годин річного навчального плану призначено для забезпечення профільного спрямування навчання у ліцеї як закладі спеціалізованої освіти, що забезпечує здобуття освіти військового профілю із здобуттям виключно профільної освіти.

Профіль навчання – військово-спортивний.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту;

- профільні предмети «Фізична культура», «Захист України», що вивчаються на профільному рівні;

- курси за вибором, до яких належать спеціальні і факультативні курси: курси загальновійськової підготовки («Статути Збройних Сил України», «Стройова підготовка»), «Практикум із синтаксису української мови», «Орфографічний практикум», «Становлення української державності».

Рішення про розподіл годин для формування відповідного профілю навчання прийняте із урахуванням освітніх потреб ліцеїстів, регіональних особливостей, кадрового забезпечення, матеріально-технічної бази тощо.

У процесі складання річного навчального плану також ураховано, що кількість годин для вивчення профільного предмета складається з кількості годин, відведених річним навчальним планом ліцею на вивчення відповідних базових предметів, і кількості годин, передбачених на профільні предмети.

Спеціальні курси разом із профільними предметами відображають специфіку військово-спортивного профілю навчання і визначають його сутність. Вони призначені для доповнення, поглиблення змісту окремих розділів «Захист України», української мови, історії України, містять додаткові споріднені розділи, що не включені до навчальних програм, знайомлять ліцеїстів із військовим галузями знань, не представленими в змісті предмету «Захист України», але орієнтованими на комплекс можливих професій у руслі військово-спортивного профілю навчання. Спеціальні курси введені до річного навчального плану за рахунок додаткових годин.

Збільшення кількості годин на вивчення профільних предметів проведено за рахунок додаткових годин.

Гранична наповнюваність навчальних взводів (класів) регулюється Законом України від 19 червня 2022 р. № 2315-IX «Про внесення зміни до розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану». Тривалість уроків 45 хвилин встановлена відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту». Поділ навчальних взводів на навчальні групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки від 20.02.2002 № 128, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами). Заняття проводяться переважно парами для тих навчальних предметів, кількість годин на вивчення яких більше 1 години на тиждень.

Вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання ліцеїстів

Здобуття освіти військового спрямування у ліцеї спрямоване на забезпечення формування в ліцеїстів життєво необхідних знань, умінь і навичок щодо оборони України та дій в умовах надзвичайних ситуацій, розвиток громадянських та соціальних компетентностей відповідно до їх інтересів і профілю навчання, формування у них цінностей та особистих якостей, що забезпечують розвиток військової культури, академічну доброчесність і готовність до подальшого проходження служби у секторі безпеки і оборони України.

Освіта у ліцеї орієнтована на формування в ліцеїстів прагнення до оволодіння військовими знаннями, уміннями та навичками відповідного рівня військово-прикладної фізичної підготовки, дбайливого ставлення до особистого, соціального здоров'я, готовність брати відповідальність за прийняті рішення, співпрацювати з іншими, конструктивно керувати емоціями, дотримання здорового способу життя.

Результатами вивчення ліцеїстами навчальних предметів, які відповідають військовому спрямуванню, є вміння:

застосовувати спеціалізовані фактологічні та теоретичні знання відповідно до військового спрямування навчання з урахуванням сучасних досягнень воєнної науки;

узагальнювати, критично мислити й аналізувати явища та проблеми, які вивчаються, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів;

демонструвати усну та письмову комунікацію як державною, так й іноземними мовами;

демонструвати лідерські якості, навички міжособиствісної взаємодії, уміння працювати в команді, ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях.

Освіта військово-спортивного спрямування передбачає виконання ліцеїстами вимог до компетентностей та результатів навчання ліцеїстів:

№ з/п	**Компетентності**	**Компоненти**
Здатність застосовувати набуті професійні компетентності		
1.	Знання основ нормативно-правового забезпечення оборони України, цивільного захисту населення та особистої безпеки людини	знає основні нормативно-правові акти з напрямку забезпечення оборони України, цивільного захисту населення та особистої безпеки людини, аналізує, узагальнює, оцінює їх значення і вплив на хід історії та політичну ситуацію, вміє застосовувати на практиці набуті знання
2.	Засвоєння основ захисту України, цивільного захисту населення, домедичної допомоги	має знання з основ захисту України, цивільного захисту населення, домедичної допомоги, володіє відповідним рівнем військово-прикладної фізичної підготовки, демонструє свідоме використання знань для досягнення визначеного результату, визначає шлях для реалізації цілей
Здатність визначати й оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей		
3.	Здатність визначати і оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей	усвідомлює власні освітні потреби та цінності нових знань і умінь, розуміє важливість навчання упродовж життя. Розраховує і раціонально використовує ресурси для розвитку компетентностей
4.	Планування майбутнього	визначає цілі навчальної діяльності, способи і засоби їх досягнення, планує та організовує навчально-пізнавальну діяльність, моделює власну освітню

		траєкторію, працює над самовдосконаленням, адаптується до змінних умов діяльності, здійснює рефлексію власної діяльності
5.	Спроможність навчатися і працювати в колективі та самостійно	виявляє конструктивну активність і відповідальність за прийняття виважених рішень під час власної і групової діяльності, надає підтримку іншим, за потреби сприяє запобіганню чи вирішенню конфліктів, аналізує самостійно доцільність визначених етапів і складеного плану діяльності
Здатність критично і системно мислити		
6.	Уміння аналізувати та оцінювати доказовість і вагомість аргументів у судженнях	аналізує, контролює, коригує та оцінює доказовість і вагомість аргументів у судженнях, виявляє готовність визнати помилковість своїх переконань, якщо вони суперечать підтвердженим науковим експериментальним даним, критично сприймаючи думки інших осіб, розрізняє елементи маніпуляції та пропаганди і уникає їх
Здатність приймати рішення		
7.	Здатність обирати способи розв’язання проблем на основі розуміння причин та обставин, які призводять до їх виникнення	аналізує самостійно ситуацію та робить висновки про причини її виникнення, пропонує альтернативні способи розв’язання проблемної ситуації, розробляє і використовує індивідуальні стратегії, які передбачають вибір

		способів розв’язання проблем та оцінювання результатів
8.	Уміння досягати поставлених цілей з прогнозуванням та урахуванням можливих ризиків та наслідків	самостійно аналізує діяльність групи щодо виконання завдання / розв’язання навчальної/ життєвої проблеми, несе відповідальність за кінцевий результат власної і групової діяльності, виявляє здатність приймати колективні рішення, оцінювати їх результативність і вплив на громаду, виконує різні ролі в групі
Здатність продукувати нові ідеї		
9.	Здатність мислити креативно	виявляє ініціативність, відкритість до нових ідей, впевненість і рішучість під час реалізації власних ідей; визнає свої таланти, здібності, уміння і демонструє їх у праці і творчості, прагне вдосконалювати результати людської діяльності
10.	Доброчесно використовувати чужі ідеї та їх доопрацьовувати	моделює свою поведінку як активного і відповідального члена громадянського суспільства, який розуміє неприпустимість недоброчесності, виявляє готовність відмовитися від нечесних практик під час доопрацювання чужих ідей
11.	Застосування власних знань для створення нових об’єктів, ідей	трансформує здобуті знання про матеріали, технології та обладнання у вдосконалення процесу. Новий чи покращений продукт (послугу), розвиває

		нові ідеї та можливості для створення технологій (систем) воєнної справи, досліджує та експериментує з інноваційними підходами
Морально-психологічна готовність		
12.	Морально-психологічна готовність до захисту України	виявляє морально-психологічну готовність та спроможність виконувати покладені на нього завдання, переборювати труднощі та небезпеку у надзвичайних ситуаціях витримувати психологічне навантаження
13.	Здатність регулювати власні емоції	здійснює емоційну саморегуляцію, керує власними емоціями в типових ситуаціях спілкування, характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану, виявляє здатність розпізнавати власні емоції без осуду, адекватно реагувати на конфліктні ситуації, готовність до пошуку компромісів

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, також визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі, що вивчається на базовому рівні. Результати навчання повинні робити внесок у формування таких ключових компетентностей ліцеїстів:

	Ключові компетентності	***Компоненти***
1	Спілкування державною (і	***Уміння:*** розуміти військову термінологію, самостійно створювати власні висловлювання на

	рідною — у разі відмінності) мовами	військову тематику, використовувати потрібну інформацію для самостійно визначених цілей; ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; аналізувати факти і судження, розуміти підтекст отриманої інформації, обґрунтовувати власну позицію, будувати ефективну комунікацію; уникати невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас; оцінювати комунікативну ситуацію, приймати професійне рішення та планувати комунікативні дії. ***Ставлення:*** визнання пріоритетності державної мови в освітній та військовій сферах зокрема та в Україні загалом; розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань у мовленні військовослужбовців; повага до державної мови як одного із основних чинників, що визначають існування нації. ***Навчальні ресурси:*** означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем, віддання військових та спортивних команд.

2	Спілкування іноземними мовами	***Уміння:*** здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб. ***Ставлення:*** критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою, зокрема у військовій справі (спілкування із військовими інших держав). ***Навчальні ресурси:*** підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	***Уміння:*** оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними

		об’єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв’язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. ***Ставлення:*** усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. ***Навчальні ресурси:*** розв'язування математичних задач, і обов’язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації, зокрема при вирішенні військово-стратегічних завдань.
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	***Уміння:*** розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями; виживати у будь-яких природних умовах. ***Ставлення:*** усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій; усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях; розуміння впливу військових дій на природу; ціннісне ставлення до навколишнього середовища

		як до потенційного джерела життя, усвідомлення важливості бережливого природокористування. ***Навчальні ресурси:*** складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.
5	Інформаційно-цифрова компетентність	***Уміння:*** структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень; застосовувати досягнення у цифровій галузі для розв'язання ситуацій, що виникають при виконанні тренувальних чи бойових військових операцій. ***Ставлення:*** критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач; усвідомлення впливу інформаційних та комунікативних технологій і пристроїв на здоров'я людини, переваг та ризиків їх застосування; розуміння проблем та наслідків комп'ютерної залежності. ***Навчальні ресурси:*** візуалізація даних, освітні платформи, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.
6	Уміння вчитися впродовж життя	***Уміння:*** визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети;

		організовувати та планувати свою освітню діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї освітньої діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. ***Ставлення:*** усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. ***Навчальні ресурси:*** моделювання власної освітньої траєкторії.
7	Ініціативність і підприємливість	***Уміння:*** генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. ***Ставлення:*** ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних

		ідей інших; відвага, наполегливість, самовіддача, усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій. ***Навчальні ресурси:*** завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі).
8	Соціальна і громадянська компетентності	***Уміння:*** висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані; виявляти соціальні почуття, змістом яких є любов до Вітчизни, сучасних Збройних сил, готовність підпорядковуватися наказам та розпорядженням командирів та начальників, виявляти повагу в колективі; виконувати громадянський обов'язок у межах місцевої громади та держави загалом. ***Ставлення:*** ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків;

		повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією; активна та відповідальна громадянська позиція, розуміння громадянського обов'язку. ***Навчальні ресурси:*** завдання соціального змісту.
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	***Уміння:*** грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо); розуміти власну національну культуру, історію створення сучасних Збройних Сил; з повагою ставитися до історичного минулого; окреслювати основні тенденції розвитку культури в минулому та враховувати історичні етапи розвитку українського війська, ролі визначних полководців, значення важливих, історичних битв. ***Ставлення:*** культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства; здатність розуміти та використовувати різні складові національної культури (традиції, ритуали, звичаї, соціальні стереотипи) під час заходів військово-патріотичного виховання; усвідомлення значення військової справи для розвитку патріотичної особистості; шанування державних символів України, які

		концентровано виражають провідну роль нації у становленні власної держави. ***Навчальні ресурси:*** математичні моделі в різних видах мистецтва; навчальні проєкти; екскурсії, науково-дослідницька діяльність; інтегровані уроки; позакласні заходи.
10	Екологічна грамотність і здорове життя	***Уміння:*** аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання; надавати допомогу собі та тим, хто її потребує, при травмуваннях, кровотечах та пораненнях; ухвалювати рішення, обмірковуючи альтернативи і прогнозуючи наслідки для здоров'я, добробуту і безпеки людини; регулярно вдосконалювати фізичний стан, демонструвати рухові вміння і навички та використовувати їх у різних життєвих ситуаціях. ***Ставлення:*** усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе ставлення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину, наркотичних засобів тощо;

		ціннісне ставлення до навколишнього середовища як до потенційного джерела здоров'я, добробуту та безпеки людини і спільноти, усвідомлення важливості бережливого природокористування. ***Навчальні ресурси:*** навчальні проєкти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська, можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей, як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність». Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів, що враховується при формуванні ліцейського середовища. Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню у ліцеїстів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію освітнього середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета, проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжвзводні та загальноліцейські проєкти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого

предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов’язаний із конкретною наскрізною темою;

- предмети за вибором;
- роботу в проєктах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	**Коротка характеристика**
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування у ліцеїстів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.

Громадянська відповідальність	Формування відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проєкти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває у ліцеїстів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати у вихованців якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя/вчительки покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення ліцеїста як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров’я (текстові завдання, пов’язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов’язані із ризиками для життя і здоров’я. Особлива увага приділяється ризикам, пов’язаним із воєнними діями (вогнепальна та стрілецька зброя, вибухонебезпечні предмети, тероризм тощо). Вирішення проблем, пошук оптимальних методів вирішення і розв’язування задач тощо, здатні викликати у вихованців чимало радісних емоцій.

Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічно-інформаційному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння ліцеїстами практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є *діяльнісна спрямованість навчання*, яка передбачає постійне включення ліцеїстів до різних видів педагогічно доцільної активної освітньо-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість, що дає можливість створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевіряти його на практиці і встановлювати причинно-наслідкові зв’язки шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв’язків, інтеграції предметів, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес ліцеїстів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Ліцеїсти набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти у ліцеї

Профільна середня освіта у ліцеї здобувається після здобуття базової середньої освіти. Хлопці та дівчата, які здобули базову середню освіту та

успішно склали державну підсумкову атестацію, мають основну групу здоров'я і є мешканцями Харківської області, допускаються до конкурсних випробувань у ліцеї. Ті абітурієнти (дівчат – 20% від загальної кількості вступників), які успішно склали випробовування, 1 вересня поточного навчального року розпочинають здобуття профільної середньої освіти у ліцеї.

Навчання у ліцеї осіб із особливими освітніми потребами не передбачено.

Перелік освітніх галузей

Освітню програму для І-ІІ навчальних рот укладено за такими освітніми галузями:

Початкової військової підготовки

Мови і літератури

Суспільствознавство

Естетична культура

Математика

Природознавство

Інформаційні технології

Здоров'я і фізична культура

Освітня галузь «Початкова військова підготовка молоді»

Початкова військова підготовка здобувачів освіти у ліцеї має забезпечити здобуття юнаками та дівчатами первинних знань, умінь та навичок із загальновійськових дисциплін з метою скорочення терміну становлення молодих солдатів і матросів, швидкої їх адаптації до строкової служби та професійної спрямованості ліцеїстів на подальше навчання у вищих закладах військової освіти.

Основними шляхами подальшого вдосконалення початкової військової підготовки ліцеїстів є:

визначення нормативних вимог до готовності здобувачів освіти для навчання вищих закладах військової освіти України;

контроль підготовленості здобувачів освіти для військової служби під час призову, проведення відповідного аналізу та використання його

результатів для вдосконалення початкової військової підготовки;

упорядкування системи інтелектуального, професійно-психологічного та медико-фізіологічного конкурсного відбору тих, хто планує вступати на вищих закладів військової освіти.

Освітня галузь «Мови і літератури»

Метою освітньої галузі «Мови і літератури» є розвиток особистості ліцеїста, формування в нього мовленнєвої і читацької культури, комунікативної та літературної компетентності, гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій.

Навчання мови і літератури у ліцеї полягає у розвитку здобутих на базовому рівні вмінь і навичок в усіх видах мовленнєвої та читацької діяльності, розвитку комунікативної компетентності з іноземних мов, заохоченні ліцеїстів до розширення кола читання, осмислення духовної цінності та поетики художніх творів, поглибленні культурно-пізнавальних інтересів здобувачів освіти, усвідомленні ними ролі мови і літератури в сучасному світі, формуванні рис успішного мовця і творчого читача з високим рівнем загальної культури, активною громадянською позицією, національною свідомістю, вихованні у ліцеїстів поваги до культурних традицій різних народів.

Завданнями освітньої галузі в ліцеї є:

подальший розвиток мотивації до вивчення мови і літератури, засвоєння через мову і літературу історії, культури народу, моральних та естетичних цінностей, формування духовного світу ліцеїстів, їх світоглядних переконань, громадянських якостей, утвердження за допомогою засобів мови і літератури національних і загальнолюдських цінностей;

розвиток умінь вільно спілкуватися в різних ситуаціях, формулювати та відстоювати власну думку, вести дискусію, оцінювати життєві явища, моральні, суспільні, історичні та інші проблеми сучасності, висловлювати щодо них власне ставлення, досягати взаєморозуміння та взаємодії з іншими людьми;

удосконалення базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних, правописних умінь і навичок, узагальнення та поглиблення знань ліцеїстів про мову як суспільне явище і про літературу - як мистецтво слова;

вироблення вмінь орієнтуватися у різноманітній інформації українською та іншими мовами, у світі класичної і масової літератури, користуватися сучасними інформаційними комунікаціями (Інтернетом, системою дистанційного навчання тощо), провадити пошуково-дослідницьку діяльність (знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати, систематизувати, зіставляти різноманітні факти та відомості), застосовувати на практиці здобуті у процесі вивчення мови і літератури знання, набуті вміння та навички;

удосконалення під час провадження дослідницької діяльності навичок самостійної навчальної діяльності, саморозвитку, самоконтролю, розвиток художньо-образного мислення, інтелектуальних і творчих здібностей ліцеїстів, їх емоційно-духовної сфери, естетичних смаків і загальної культури.

Освітня галузь «Суспільствознавство»

Метою освітньої галузі «Суспільствознавство», що складається з історичного та суспільствознавчого компонентів, є забезпечення розвитку ліцеїста як особистості, що керується гуманістичними нормами і цінностями, усвідомлює себе громадянином України, захисником Вітчизни та успішно самореалізується в сучасному українському суспільстві.

Завданнями освітньої галузі є:

забезпечення реалізації можливостей розвитку ліцеїста як вільної особистості, здатної за допомогою набутих ключових та галузевих компетентностей ефективно самореалізовуватися в сучасному багатоманітному глобалізованому світі та брати участь у житті демократичної, соціальної, правової держави і громадянського суспільства, вчитися протягом усього життя;

розвиток інтелекту вихованця, його критичного та творчого мислення, визначення ним власної ідентичності як особистості, громадянина, члена родини, етнічної, релігійної, регіональної та локальної спільноти;

формування у ліцеїста почуття власної гідності, поваги до прав людини, гуманістичних традицій та загальнолюдських цінностей, здатності формувати

власну етичну позицію та дотримуватися правил соціально відповідальної поведінки.

Освітня галузь «Математика»

Основною метою освітньої галузі «Математика» є формування у ліцеїстів математичної компетентності на рівні, достатньому для забезпечення життєдіяльності в сучасному світі, успішного оволодіння знаннями з інших освітніх галузей у процесі навчання в ліцеї, забезпечення інтелектуального розвитку вихованців, розвитку їх уваги, пам’яті, логіки, культури мислення та інтуїції.

Завданнями освітньої галузі є:

розкриття ролі та можливостей математики у пізнанні та описанні реальних процесів і явищ дійсності, забезпечення усвідомлення математики як універсальної мови природничих наук та органічної складової загальної людської культури;

розвиток логічного, критичного і творчого мислення ліцеїстів, здатності чітко та аргументовано формулювати і висловлювати свої судження;

забезпечення оволодіння ліцеїстами математичною мовою, розуміння ними математичної символіки, математичних формул і моделей як таких, що дають змогу описувати загальні властивості об’єктів, процесів та явищ;

формування здатності логічно обґрунтовувати та доводити математичні твердження, застосовувати математичні методи у процесі розв’язування навчальних і практичних задач, використовувати математичні знання і вміння під час вивчення інших навчальних предметів;

розвиток умінь працювати з підручником, опрацьовувати математичні тексти, шукати і використовувати додаткову навчальну інформацію, критично оцінювати здобуту інформацію та її джерела, виокремлювати головне, аналізувати, робити висновки, використовувати отриману інформацію в особистому житті;

формування здатності оцінювати правильність і раціональність розв’язання математичних задач, обґрунтовувати твердження, розпізнавати логічно некоректні міркування, приймати рішення в умовах неповної, надлишкової, точної та ймовірнісної інформації.

Завданнями освітньої галузі, що визначають зміст математичної освіти у ліцеї, є:

розширення компетентностей ліцеїстів щодо тотожних перетворень виразів (степеневих, логарифмічних, ірраціональних, тригонометричних), розв'язування відповідних рівнянь і нерівностей;

завершення формування поняття числової функції у результаті вивчення степеневих, показникових, тригонометричних класів функцій, формування вмінь їх досліджувати і використовувати для опису і вивчення явищ і процесів;

ознайомлення з ідеями і методами диференціального та інтегрального обчислення, формування елементарних умінь їх практичного застосування;

формування практичної компетентності щодо розпізнавання випадкових подій, обчислення їх ймовірності, застосування базових статистико-ймовірнісних моделей під час розв'язування навчальних і практичних задач та опрацювання експериментальних даних у процесі вивчення предметів природничого циклу;

формування системи знань про просторові фігури та їх основні властивості, способи обчислення площ їх поверхонь і об'ємів, а також умінь застосовувати здобуті знання під час розв'язування навчальних і практичних задач;

формування уявлення про аксіоматичну побудову математичних теорій.

Зазначені завдання виконуються у процесі опанування навчального змісту освітньої галузі «Математика», в якому виокремлюються такі змістові лінії: числа, вирази, рівняння і нерівності, функції, елементи комбінаторики, теорії ймовірності та математичної статистики, геометричні фігури і геометричні величини.

Освітня галузь «Природознавство»

Метою освітньої галузі «Природознавство» є формування у ліцеїстів природничо-наукової компетентності як базової та відповідних предметних компетентностей як обов'язкової складової загальної культури особистості і розвитку її творчого потенціалу.

Завданнями освітньої галузі є:

забезпечення оволодіння ліцеїстами термінологічним апаратом природничих наук, засвоєння предметних знань та усвідомлення суті основних законів і закономірностей, що дають змогу зрозуміти перебіг природних явищ і процесів;

забезпечення усвідомлення ліцеїстами фундаментальних ідей і принципів природничих наук;

набуття досвіду практичної та експериментальної діяльності, здатності застосовувати знання у процесі пізнання світу;

формування ціннісних орієнтацій на збереження природи, гармонійну взаємодію людини і природи, а також ідей сталого розвитку.

Загальними змістовими лініями освітньої галузі є:

закони і закономірності природи;

методи наукового пізнання, специфічні для кожної з природничих наук;

екологічні основи ставлення до природокористування;

екологічна етика;

значення природничо-наукових знань у житті людини та їх роль у суспільному розвитку;

рівні та форми організації живої і неживої природи, які структурно представлені в таких компонентах освітньої галузі, як загальноприродничий, астрономічний, біологічний, географічний, фізичний, хімічний, екологічний.

Загальноприродничий компонент забезпечує формування у ліцеїстів основи цілісного уявлення про природу і місце людини в ній, пропедевтичну їх підготовку до вивчення окремих навчальних предметів, що сприяє розвитку ціннісних орієнтацій здобувачів освіти у різних сферах життєдіяльності та їх адекватній поведінці в навколишньому природному середовищі.

Астрономічний компонент зорієнтований на забезпечення засвоєння ліцеїстами наукових фактів, понять і законів астрономії, методів її дослідження, усвідомлення знань про будову Сонячної системи, створення і розвиток Всесвіту, формування наукового світогляду.

Біологічний компонент забезпечує засвоєння ліцеїстами знань про закономірності функціонування живих систем, їх розвиток і взаємодію, взаємозв’язок із неживою природою, оволодіння основними методами пізнання

живої природи, розуміння біологічної картини світу, цінності таких категорій, як знання, життя, природа, здоров'я, формування свідомого ставлення до екологічних проблем, усвідомлення біосферної етики, застосування знань з біології у повсякденному житті та майбутній професійній діяльності, оцінювання їх ролі для суспільного розвитку, перспектив розвитку біології як науки та її значення у забезпеченні існування біосфери.

Географічний компонент спрямований на засвоєння ліцеїстами знань про природну і соціальну складову географічної оболонки Землі, формування у вихованців комплексного, просторового, соціально орієнтованого знання про планету Земля у результаті застосування краєзнавчого, регіонального і планетарного підходів та усвідомлення цілісного географічного образу своєї країни.

Фізичний компонент забезпечує усвідомлення ліцеїстами основ фізичної науки, засвоєння ними основних фізичних понять і законів, наукового світогляду і стилю мислення, розвиток здатності пояснювати природні явища і процеси та застосовувати здобуті знання під час розв'язання фізичних задач, удосконалення досвіду провадження експериментальної діяльності, формування ставлення до фізичної картини світу, оцінювання ролі знань фізики в житті людини і суспільному розвитку.

Хімічний компонент забезпечує засвоєння ліцеїстами знань про речовини та їх перетворення, хімічні закони і методи дослідження, навички безпечного поводження з речовинами, формує ставлення до екологічних проблем і розуміння хімічної картини світу, вміння оцінювати роль хімії у виробництві та житті людини.

Екологічний компонент спрямований на формування у ліцеїстів екологічної свідомості та дотримання правил екологічно безпечної поведінки в навколишньому природному середовищі.

Освітня галузь «Інформаційні технології»

Метою освітньої галузі є формування і розвиток інформаційно-комунікаційної компетентностей для реалізації творчого потенціалу ліцеїстів і їх соціалізації у суспільстві.

Освітня галузь складається з інформаційно-комунікаційного компоненту.

Зміст предметів освітньої галузі має чітко виражену прикладну спрямованість і реалізується переважно шляхом застосування практичних методів і форм організації занять.

Інформаційно-комунікаційний компонент

Реалізація інформаційно-комунікаційного компонента спрямована на формування предметної інформаційно-комунікаційної компетентності та ключових компетентностей.

Завданнями навчання інформатики у ліцеї є формування у здобувачів освіти здатності:

виявляти та аналізувати інформаційні процеси в технічних, біологічних і соціальних системах;

будувати і використовувати інформаційні моделі, а також засоби опису та моделювання явищ і процесів.

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура»

Основною метою освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура» є розвиток здоров'язбережувальної компетентності шляхом набуття ліцеїстами навичок збереження, зміцнення, використання здоров'я та дбайливого ставлення до нього, розвитку фізичної культури особистості та готовності до дій в умовах надзвичайних ситуацій та захисту Вітчизни.

Завданнями освітньої галузі є:

поглиблення у ліцеїстів знань про власне здоров'я, фізичний розвиток, необхідність ведення здорового способу життя, безпечну поведінку, фізичну культуру особистості, взаємозв'язок організму людини з навколишнім природним середовищем;

формування у ліцеїстів знання про здоров'я і безпеку, здоровий і безпечний спосіб життя, фізичну культуру;

підвищення рівня рухової активності;

удосконалення життєво необхідних умінь та навичок, вміння використовувати їх у навчальній та повсякденній діяльності;

створення мотивації ліцеїстів щодо дбайливого ставлення до власного здоров'я, занять фізичною культурою, вдосконалення фізичної, соціальної, психічної і духовної складових здоров'я;

усвідомлення вихованцями ліцею цінності життя і здоров'я, значущості здорового і безпечного способу життя та фізичної культури;

збагачення власного досвіду ліцеїстів щодо збереження здоров'я;

розширення функціональних можливостей організму ліцеїста шляхом цілеспрямованого розвитку природних здібностей, основних фізичних якостей;

підготовка молоді до забезпечення власної безпеки та безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу, до служби у Збройних Силах та інших військових формуваннях.

Логічна послідовність вивчення предметів

Розкривається у відповідних навчальних програмах (додаток 3).

Рекомендовані форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку (незалежно від форми проведення- очної чи дистанційної):

формування компетентностей;

розвитку компетентностей;

перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;

корекції основних компетентностей;

комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних ліцеїстів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можливе на лекції, конференції, екскурсії і т.д. Для конференції, дискусії вчителем або ліцеїстами визначаються теми доповідей вихованців, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії ліцеїсти отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з ліцеїстами, які не були

присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію ліцеїстів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або ліцеїсти підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

В арсеналі учителів велика кількість інноваційних інтерактивних форм організації навчальної діяльності у форматах онлайн та офлайн.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності ліцеїстів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності ліцеїсти можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій ліцеїстам надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, ліцеїстом розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення ліцеїстів із об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Для ліцеїстів, які готуються здавати заліки або іспити, можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи ліцеїстам зорієнтуватися у змісті окремих предметів. Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Ліцей використовує змішані форми навчання. Педагогічний колектив

виробив власну комбіновану модель – оперативно-ситуативну, яка включає у себе елементи п’яти класично визначених педагогікою: обличчя до обличчя, одночасної роботи груп, ротаційної, індивідуальної ротаційної, моделі самостійного змішування (self-blend модель) та віртуально збагаченої. При розробці цієї моделі було враховано різні компоненти: особливості ліцею як закладу, в якому здобувачі освіти перебувають на пансіоні уподовж п’яти робочих днів на тиждень; профіль освітнього процесу; підлітковий та юнацький вік ліцеїстів; мотивацію здобувачів освіти на військові спеціальності; цифрову компетентність педагогів, матеріально-технічне обладнання ліцею тощо.

Поряд із традиційними методами навчання (за Ю.К.Бабанським) у практичній діяльності ліцею використовуються й нові, характерні для змішаного навчання: спрощена процедура передачі навчального контенту будь-якого формату різними засобами інтернет-зв’язку; мотиваційне відео; електронний іменний сертифікат; уподобайки; індивідуальний дедлайн виконання завдань

Спілкування здобувача освіти і педагога «один-на-один» не лише голосовим зв’язком, а й текстовими повідомленнями.

Дистанційні форми навчання використовуються у разі оголошення карантину, призупинення навчального процесу відповідно до безпекової ситуації у ліцеї для всіх ліцеїстів (у синхронному та асинхронному режимі), а також для окремих ліцеїстів у разі їх відсутності у ліцеї за хворобою чи сімейними обставинами. На уроках забезпечується присутність в онлайн-форматі тих ліцеїстів, які відсутні в ліцеї. Відбувається одночасне навчання в очному, офлайн- та онлайн-форматах.

Вчителі не обмежені у виборі форм дистанційного спілкування із ліцеїстами.

Учителі вільні у творчих проявах щодо проведення навчальних занять на свіжому повітрі.

З метою переходу закладу освіти на електронний класний журнал усі педагоги працюють на освітній платформі «Всеосвіта», використовуючи грифовані інструменти «Електронний журнал», «Конструктор уроку» та «Конструктор тестів».

Оцінювання навчальних досягнень ліцеїстів проводиться за системою оцінювання, визначеною законодавством (12-ти бальна).

Основними видами оцінювання результатів навчання ліцеїстів є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне).

Оцінювання відповідності результатів навчання ліцеїстів, які завершують здобуття профільної середньої освіти, вимогам державного стандарту здійснюється шляхом державної підсумкової атестації виключно у формі зовнішнього незалежного оцінювання.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей, крім уроку, може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття. Залік як форма організації проводиться для перевірки якості засвоєння ліцеїстами змісту предметів, досягнення компетентностей. Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясування рівня досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує також навчально-практичне заняття. Ліцеїсти одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях ліцеїсти самостійно проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота ліцеїстів у парах змінного складу) за умови, що окремі ліцеїсти виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії (з урахуванням безпекової ситуації при очній формі навчання) першочергово покликані показати ліцеїстам практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів.

Ліцеїсти можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відеоуроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть змінюватися та розширюватися у змісті окремих предметів за умови виконання вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Обов'язковим у 2022/2023 навчальному році є коригувальне навчання із попереднім вхідним тестуванням за березень-травень 2022 року, коли навчання у ліцеї було організоване у дистанційному форматі у зв'язку з оголошенням воєнного стану в країні та розміщенням закладу у зоні бойових дій.

Вибір форм і методів навчання вчителі визначають самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Опис та інструменти внутрішньої системи забезпечення якості освіти

Внутрішня система забезпечення якості діяльності ліцею складається з наступних компонентів:

- освітнього середовища;
- управлінських процесів;
- якості педагогічної діяльності;
- системи оцінювання навчальних досягнень ліцеїстів;
- академічної доброчесності учасників освітнього процесу.

Методи збору інформації, інструменти та джерела отримання інформації

- Опитування:
  - анкетування учасників освітнього процесу (педагогів, ліцеїстів, батьків);
  - інтерв'ю (з педагогічними працівниками, представниками самоврядування ліцеїстів);
  - фокус-групи (з батьками, ліцеїстами, представниками самоврядування ліцеїстів, педагогами).

- Вивчення документації:
  - річний план роботи, протоколи засідань педагогічної ради,
  - класні журнали тощо.
- Моніторинг:
  - навчальних досягнень здобувачів освіти;
  - педагогічної діяльності (спостереження за проведенням навчальних занять, занять спортивних секцій, самопідготовок);
  - за освітнім середовищем: санітарно-гігієнічні умови, стан забезпечення навчальних приміщень, безпека спортивних та тренажерних майданчиків, спортивної та тренажерної зали, пневматичного та інтерактивного тиру, етнографічного музею, бібліотеки, читальної зали, робота їдальні, організація самопідготовок, вплив середовища на освітню діяльність тощо);
- Аналіз даних та показників, які впливають на освітню діяльність:
  - система оцінювання навчальних досягнень ліцеїстів;
  - підсумкове оцінювання ліцеїстів;
  - фінансування закладу освіти;
  - кількісно-якісний кваліфікаційний склад педагогічних працівників тощо;
  - інші інструменти, розроблені закладом освіти.

Прикінцеві зауваги

Освітня програма І-ІІ навчальних рот передбачає досягнення ліцеїстами результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом, сформована на основі Типової освітньої програми, схвалена педагогічною радою ліцею та затверджена начальником ліцею, оприлюднена на веб-сайті ліцею.

На основі освітньої програми І-ІІ навчальних рот складено та затверджено річний навчальний план для І-ІІ навчальних рот, що конкретизує організацію освітнього процесу ліцеїстів.

Додаток 1

Таблиця 2
до Типової освітньої програми

Навчальний план
для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти

Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	10	**11**
Базові предмети[1]	**27 (29)**	**26 (28)**
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Іноземна мова[2]	2	2
Мова і література корінного народу, національної меншини[3]	2	2
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1
Фізика і астрономія	3	4
Хімія	1,5	2
Фізична культура[4]	3	3
Захист України	1,5	1,5
Вибірково-обов'язкові предмети (Інформатика, Технології, Мистецтво)	**3**	**3**
Додаткові години[1] на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	**8 (6)**	**9 (7)**
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	**33**	**33**
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38

[1] У дужках подано кількість годин для закладів освіти з навчанням мовою корінного народу, національної меншини.

[2] За наявності належних умов заклад освіти може збільшувати кількість годин на вивчення іноземної мови, використовуючи додаткові години.

[3] Мова і література корінного народу, національної меншини входить до базових предметів лише для закладів освіти з навчанням мовою, корінного народу, національної меншини. В інших закладах освіти цей предмет може обиратися за потреби самим учнем за рахунок додаткових годин.

[4] Години фізичної культури не входять до гранично допустимого тижневого навантаження на учня.

Додаток 2

Таблиця 3
до Типової освітньої програми

Орієнтовна кількість навчальних годин для профільних предметів

Профільний предмет	**Кількість годин на тиждень**	
	10 клас	**11 клас**
Українська мова	4	4
Українська література	4	4
Зарубіжна література	3	3
Іноземна мова	5	5
Друга іноземна мова	3	3
Мова і література корінного народу, національної меншини	5	5
Історія України	3	3
Всесвітня історія	3	3
Правознавство	3	3
Економіка	3	3
Алгебра	6	6
Геометрія	3	3
Фізика і астрономія	6	6
Біологія і екологія	5	5
Хімія	4	6
Географія	5	5
Інформатика	5	5
Технології	6	6
Мистецтво	5	5
Фізична культура	6	6
Захист України	5	5

Додаток 3

Таблиця 4
до Типової освітньої програми

Перелік навчальних програм
для здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня
(затверджені наказами МОН від 23.10.2017 № 1407 та від 24.11.2017 № 1539)

№ п/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення
1.	Українська мова	Рівень стандарту
2.	Астрономія (авторський колектив під керівництвом Яцківа Я. Я.)	Рівень стандарту
3.	Біологія і екологія	Рівень стандарту
4.	Всесвітня історія	Рівень стандарту
5.	Географія	Рівень стандарту
6.	Громадянська освіта (інтегрований курс)	Рівень стандарту
7.	Зарубіжна література	Рівень стандарту
8.	Захист України (наказ від 04.11.2020 № 1377)	Профільний рівень
9.	Інформатика	Рівень стандарту
10.	Історія України	Рівень стандарту
11.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Рівень стандарту
12.	Мистецтво	Рівень стандарту
13.	Українська література	Рівень стандарту
14.	Фізика і астрономія (авторський колектив під керівництвом Локтєва В. М.)	Рівень стандарту
15.	Фізична культура	Профільний рівень
16.	Хімія	Рівень стандарту
17.	Іноземні мови (англійська)	Рівень стандарту